

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 1/2 — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 1/2 " — "
Egy órára 1 " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA**
Főmunkatárs: **UJ. MORÍCZ PÁL**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:

Egy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többzetű hirdetések alk. szerint jutányos aron vetetnek fel. Bélyeg-díjmin. den külön beigtatásért 30 kr.

Egységes jogosításu középiskola.

Debreczen, márcz. 12.

Az az adhoc bizottság, mely szombaton délután tárgyalás alá vette állami főreáliskolának állami főgimnáziuma leendő átalakítása érdekében a városi közgyűléshez beadott indítványt s elfoglalta az egyedül helyes álláspontot: feliratot javasol a kormányhoz az egységes jogosításu középiskolának mielőbb leendő létesítése érdekében.

Nagyfontosságú határozat ez. Kimondta a bizottság, hogy ha nem volna reáliskola Debreczenben úgy csinálni kellene, azonban nem helyesli azt, hogy az országban legyenek olyan középiskolák, amelyeknek elvégzése nem jogosit minden pályára és felkérte a közoktatási minisztert, hogy a debreczeni reáliskolánál még a törvény megváltoztatása előtt tegye meg a szükséges intézkedéseket, állítson tanfolyamokat az egységes illetve a reáliskolai teljes jogosítás életbeléptetésére.

Gratulálunk ezért a határozatért Debreczennek, méltó maradt vele önmagához. Debreczennek vezetőnek kell lennie kulturális kérdésekben, arra is lesz, ha ilyen nézetek jutnak benne érvényre. Debreczen az iskolák városa, kell tehát, hogy legyen benne tanügyi közvélemény emelte fel szavát a szombati gyűlésen s mondotta ki, hogy nem tartja többé fenttarthatónak a mostani rendszertelen tapogatózást, amikor már

10 éves korában ki kell jelölni a fiúnak, hogy milyen pályán fogja, foghatja megkeresni kenyerét, mikor még egyáltalán nincs kifejlődve az egyénisége sőt még későbbi korában is szűkebb tágabb terjedelmű pótlóvizsgálatokkal akadályozzák az egyéniség érvényesülését.

De hozott más fontos határozatot is a szombati gyűlés: két új főgimnázium létesítésének szükségét mondotta ki. Mert olybá kell vennünk az ev. ref. főgimnázium felső évfolyamán felállítandó parallel osztályokat, mintka egy teljesen új főgimnáziumot állítana a város s egyuttal megsürgette a róm. kath. algimnázium főgimnáziummá leendő átalakításának kérdését, ami szintén új középiskola létesítését jelenti.

Ez a helyes. Legyen képviselve e város oktatásügyében minden irány, fejlődjék nemes verseny közöttük a műveltség terjesztésére önállóan, szabadon, korlátozó, lenyűgöző kasztszerű tantervektől mentem.

Győzzön a jobb!

Éljen az új középiskola!

*

A szombati nagyfontosságú bizottsági ülés lefolyásáról tudósítók a következőket jelenti.

Déltán három órára hivta össze a főreáliskolának főgimnáziummá leendő átalakítása ügyében beadott indítvány tárgyalására kiküldött adhoc bizottságot Komlóssy Arthur főjegyző, a bizottság elnöke.

A gyűlésen a bizottság tagjai közül a

következők jelentek meg: **B e r g e r** Henrik, **F a z e k a s** Sándor, **G é r e s i** Kálmán, **H a r m a t h** Gergely, **J o ó** István, **K i s s** Albert, dr. **K o v á c s** Sándor, **K o v á c s** Lajos, dr. **N a g y** Zsigmond, **R o n c s i k** Lajos, **S z a b ó** Kálmán ker. kam. elnök, dr. **W o l a f k a** Nándor és **S z a b ó** Kálmán a bizottság jegyzője.

Elnök az ülést megnyitván jelenti, hogy a mai bizottsági tárgyalás anyagát **L e n g y e l** Imre, **J o ó** István és társaiknak már többször körvonalazott indítványa képezi, valamint ezen ügygyel kapcsolatban tárgyalásra ki van adva a bizottságnak a tiszántuli ev. ref. egyházkerületnek **K i s s** Áron püspök által beadott s a debreczeni ev. ref. főiskola I. és V. osztályai mellett felállítandó párhuzamos osztályok létesítésére segélyt kérő kérvénye. Az ügy komolyságára tekintettel higyadt megfontolást és tárgyilagosságot kér. a biz. tagoktól a kifejlendő viták során Egyben indítványozza, hogy a két ügyet e g y ü t t é s e g y s z e r r e tárgyalja a bizottság.

Élénk vita fejlődött ki erre, melynek eredményeként megkezdte a tárgyalást a bizottság az elnök indítványát elfogadta s **J o ó** István hosszabb beszédben kifejti, hogy Debreczenben unnyira túltömöttek az iskolák, hogy a debreczeni ifjaknak sem volt nagy része felvehető. Erről a hiányról a városi közönségnek kötelessége gondoskodni s nem szabad néznie azt, hogy a város lakosságának gyermekei más iskolákba menjenek, mikor az állami főreáliskola fentartására évenként 9000 frtot ad s annak osztályai üresek.

nánt megszakítás nélkül tovább fejlesztették apáról fiúra szállították, a folytonosság eme hézag nélküli láncolata a testi és szellemi erőnek önkénytelen alkalmazkodása által emel felkarolt művelődési ágak a fejlődés legmagasabb, mások által meg sem közelíthető fokára emelkedtek.

Igy vert gyökeret például némely nép-családban évszázadok folytonos behatása által a zene, dal és színművészet iránti kizárólagos érzék. A mi cigányaink egytől-egyig, még a vályogvető cigányt sem kivéve született zenészek, és azért nagy genialitásuk dat czára egyéb polgári foglalkozásokra nem ike-alkalmasak. Az olaszoknál a dal- és színművészet iránti érzék oly hatalmas lendületnyert, hogy a dallamosság az egész nemzeti testet olyannyira áthatotta, hogy minden szavuk minden mondatuk egy-egy melodiat képez.

Ezt már V. Károly is helyben hagyta, midőn az európai nyelveket imigy osztájozta: francziául beszélék barátaimmal, spanyolul az istennel, olaszul pedig — kedvesemmel. A folytonos gyakorlat és fejlesztés által azon nemzetek, kik a hajózáshoz értettek legjobban, eleinte tengeri kalózkokká aztán pedig a teenger uraivá lettek.

Egyes nemzetek az elsoroltokoknál fogva

A „DEBRECZENI” TÁRCZAJA.

Verszek.

Irta: **Krúzselyi Erzsike.**

[Mtatványok Pünkösdkor megjelenendő vers-kötetéből.]

Hó és napsugár.

Ha hópihéket látok azt hiszem, hogy
Az angyalokak könye mindenik
A sok angyal az elmúlt nyárvidékét
Mehalt virágok után könyezik.

S a napsugár tavasszal azt hiszem, hogy
Az angyaloknak vidám mosolya,
Hogy újra kék az ég és zöld az erdő
S hogy újra nyit a rózsa s ibolya,

Szól a harang . . .

Szól a harang halottért szól;
Vajjon kit is temetnek?
Be jó annak a ki meghalt,
A sirban nem szerethet!
Sirok, sirok; de a könnyem
Nem halottért hullatom,
Nem halottért az élőket,
Szenvedőket siratom.

Iparos dinastiák.

— A »Debreczen« eredeti tárczaja. —

Irta és a Csokonai-kör 1897. április 9-iki ülésén felolvasta

Zalai Márk.

Habár a földmivelés és a vele kapcsolatos állattenyésztés nemzeti szempontból a legfontosabb foglalkozás és jelentőségre az ipart és kereskedelmet jóval felülmulja, a műveltebb nemzetek még a legrégibb korban is ösztönszerűleg érezték az egyoldalú nemzeti munkásságnak szembeötölő hátrányait, különösen a külföldtől való tulsagos függését, azon igyekeztek tehát, hogy hatható állami intézkedések által a földmivelés mellett egyéb foglalkozási ágakat: nevezetesen az ipart, kereskedést, házőzást, a tudományt és művészetet, a nemzeti jóllétet, a függetlenség és műveltség érdekében előmozdítsák és biztosítsák.

Mint hogy azonban maga az anyatermészet egynémely egyén, törzset, családot vagy nemzetiséget valamely hivatásra k i v á l ó l a g képesítette és ezek a siker által ösz-tönözötve az általuk kedvelt foglalkozást nemzeti és családi traditio és ereklje gya-

F a z e k a s Sándor dr. éppen Jó István beszédére támaszkodva bizonyítja, hogy az alsóbb osztályok azok csak, amelyek a növendékeket befogadni nem tudják s nem áll az, mintha az átalakítás szükséges volna s az a létező bajokon segítene.

W o l a f k a Nándor dr. úgy látja, hogy az átalakítás igen hos-zu dolog, mert nyolcz évbe kerül s éppen a felső osztályokon nincs vele segítve, pedig a dolog sürgős megoldást követel. Ő úgy tartja, hogy a róm. kath. algimnáziumnak főgimnáziummá átalakításával könnyen megoldható a kérdés, mert akkor a kath. és izr. növendékek ott mind elfognak férni s az ev. ref. főgimnázium felsőbb osztályai képesek lesznek a prot. vallású növendékek befogadására, különösen ha párhuzamos osztályai lesznek.

Ekképen megmaradhatna a főreáliskola is, mely oly szükséges, hogy ha nem volna, létesíteni kellene azt.

Ezért ő indítványozza, hogy kéressenek fel sürgős nyilatkozattételre mindazok az intéző körök, akiktől a róm. kath. főgimnázium létesítése függ, vajjon hajlandók és képesek-e megígérni és elvállalt kötelezettségeiknek lehető rövid esetleg záros határidő előtt megfelelni.

S z a b ó Kálmán kam. elnök a parallel osztályok felállítását tartja az ügy sikeres megoldására a legszerencsésebb tervnek.

F a z e k a s Sándor Wolafka szavaihoz fűzi felszólalását s midőn kijelenti, hogy a Wolafka indítványát elfogadja, egyszersmind kipótolja azzal, hogy azon esetre, ha a róm. kath. főgimnázium létesítése nem volna rövidesen elérhető, avagy az intézőkörök nem nyilatkoznának, a város ajánlja fel a kath. főgimnázium 100.000 frtját a kultuszminiszternek ajánlja fel a város, a főreáliskola mellett egy állami főgimnázium létesítésére.

H a r m a t h Gergely e reáliskola fenntartásának fontosságát fejtegeti s hozzájárul a Fazekas Sándor indítványához.

K i s s Albert hosszabb többször zijos helyesléssel kísért beszédében fejt ki a napirenden levő kérdésben álláspontját. Tagadja, hogy azért írta alá az indítványt, mintha a reáliskolát megakarná semmisíteni. Hanem igenis szükségét látja annak, hogy a létező abnormis állapotokon segítsünk, ez az indítvány napirendre hozta a kérdést, azért aláírta, de azóta meggyőződött arról, hogy a reáliskola hivatásteljesít, mennyiben tanulóinak száma folytonosan emelkedik. Ezért ő nem ragaszkodik többé mereven a kérvényben elfoglalt álláspontjához, hanem módot keres arra, hogy a létező bajokon miként lehetne legcélszerűbben és leggyorsabban segíteni. Ő úgy látja, hogy a tiszántúli egyházkerület kérelmének teljesítése sürgős szükség ugyan szintén, de a parallel osztályokkal nem lehet a bajokat sikeresen megoldani, hanem egyedül az volna a helyes amit a kultuszminiszter legújabb reformtörekvése, t. i. hogy a különböző középiskolák egyaránt jogosítva legyenek minden pályára képesíteni. Ilyen értelemben folytatva a vitát, lehet csak célt érni, ha t. i. lehetővé tételük az, hogy az egyik középiskolából a másikba minden nehezség nélkül meg történik az átmenet. Ő azért azt indítványozza, hogy a bizottság kérje fel a közgyűlést a tiszántúli egyházkerület kérelmének teljesítésére s egyben írjon fel a közgyűlés a közoktatási miniszterhez, melyben kérésük fel az egységes jogosítási középiskola létesítéséhez az előleges lépések megtételére, addig is azonban míg ez valóra válhatnék, a debreczeni iskolázás bajain segítendő a debreczeni főreáliskola alsó négy osztálya mellett állítson párhuzamos osztályokat, a felső 4-beu pedig a francia mellett állítson latin tanfolyamot. (Általános élénk helyeslés.)

K o v á c s Sándor dr. és N a g y Zsigmond dr. a polgári iskola fellállításának szükségét hangsúlyozzák, a mely egyedül segíthetne az alsó osztályok túltömöttségén.

Még tovább is tartott a vita amely azonban már új dolgokat nem vetett felszínre s végre is elfogadták a K i s s Albert indítványát,

Ezzel az elnök megköszönve a bizottsági tagok érdeklődését a gyűlést 7 óra után be-rekesztette.

A debreczeni orvosok és az orvosi kamarák.

— A debreczeni orvos és gyógyszerész-egylet fontos ülése. —

(Orvos munkatársunk tudósítása.)

Debreczen, április 12.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Ígéretemhez képest vagyok bátor Önnek az orvos gyógyszerész egylet szombatán d. u. 5 órakor a város háza nagy termében tartott rendkívüli közgyűléséről referálni, melynek napirendjére két rendkívül fontos ügy volt kitűzve, nevezetesen a debreczeni orvosok állásfoglalása az orvosi kamarák felállítására ügyében és dr. H o r v á t h Károly s társainak javaslata az orvosok díjazására vonatkozólag.

Bár a tárgyalásra kitűzött tárgysorozatnak fontosságánál fogva az elnökség intézkedett, miszerint az egyleten kívül álló összes helybeli és vidéki (hajdu megyei) orvosok is külön külön és lapok útján meghívassanak; még is sajnosan tapasztaltuk miszerint az érdeklődés nem állott arányban az ügy fontosságával és a helybeli orvosok nagy többsége mellett a vidéket egyetlen egy orvos képviselte.

Dr. K e n é z i Gyula elnök fél 6 órakor üdvözlőlvén az egybegyűlt tagokat a gyűlést megnyitja és rövid, lelkes beszédében összegezve az orvosi kamarák felállítására iránti mozgalom történetét, melynek eredményeként a belügyminiszter szíves jöndulatából annak javaslatát ma itt tárgyalhatjuk — kéri a t. közgyűlést kívánja a javaslatnak felolvasását.

A közgyűlés miután azt ismeri felolvasottnak kívánja okintetni. Ekkor az elnök folytatólag tárgyilagos kritika alá véve azt a

örökölték a kereskedői szellemet, mások a politikai érettséget, ismét mások a fionom izlést és az iparművészet iránti érzéket.

Ezen alapokból és jelentésekből kimagyarázható a régi culturnepeknél, különösen a egyiptomiaknál és indusoknál kifejlődött kaszt rendszer, mely minden fűt atyja foglalkozásának folytatására kényszerítette. Ezen intézkedések által az országos fontosságú és életszükségleteket képező főfoglalkozások nem a véletlenség esélyeinek és szeszélyeinek eshettek áldozatul, hanem azok ugyanazon családok által üzetve szükségképen a nemzeti összhangzatos jólét érdekében a tökély lehető legmagasabb fokára emelkedtek.

A korlátlan szabad ipar és kereskedelem mai korszakában nem lehetünk szó oszlói sem az ó kori kaszt — sem pedig a középkori csehrendszernek, ezek a hajdan szükséges rendszerek már a történelemét. De azért a régi rendszerekről úgy alkalom adtán megemlékezvén, nem árt ha azoknak egy némely előnyeit tárgyunk szempontjából szellőztetjük.

Ezen előnyök alatt értem az ipar meghonosításának törekvését az által, hogy a mar gyökeret vert és anyagilag is prosperált ipar-ágot lehetne — természetesen szabad c'határozásból — az által megállandósítani és uralomra juttatni, hogy az ayaról-fiura, nemzedékről-nemzedékre átszallva a folytonos gyarapítás, fejlesztés és megizmosodás által a haza és a nemzetközkinésévé és büszkeségévé válnék hogy azok a kiválasztottak és hivatottak — Darwin theoriája szerint kiválás útján — kik akár kimagasló személyes tulajdonságuk akár kedvező konjunkturák által a nagy és gyári

ipar terén magas polcot értek el, törzsapái legyenek egy magyar iparos dinasztianak mely a helyzet urává válna a munka dicsőségének zászlóját úgy a hazai mint a külföldi piacon a magyar haza dicsőségére fennen lobogtassa.

Ezt pedig részben az által érhetnék e ha a tisztessége smunkát egyáltalában, a kiváltság eléré s i k e r t az ipar terén különösen nagytiszteltben tartva h a z a f i a s é r d e m e k r é v é n az ipárosok generálisait a lehető legnagyobb kiüntetésekre méltatjuk.

Mem lévén ezelő a hazai ipar nagyfontosságát hazai társadalmi és nemzetgazdasági szempontból megvilágítani, sem pedig a célszerű iparoktatás nagyhorderejét kiemelni Nem elmeleti fejtegetésekkel akarom e diszes közönséget untatni. Csak egyes tapasztalt epizódokat legyen szabad életkepekben a hazai iparról bemutatni, melyek a tanúságot önönmagukban foglalják. Akik törzsvendégei a szállodának, akik vendéglőkben étkeznek, mulatnak azok másoknak gyermekeit nevelik fel a vennéglősnak, csaplórosnak, pinczereknek stb ivadékaik.

Akik pedig arcuk verajtékét, földjük erejét és zsirját, kertjeik legjobb gyümölcsét és borát, mezejük legkövérebb marháit, banyáik tömördek aranyát, ezüstjét idegen országokba szállítják, hogy mindezek fejében silány értékű iparczikke alakjában az elvesztett és pótolhatatlan drága anyaföldrészek anyagának 1/100 részét értékének tizszeres és százsoros árában kényszerhelyzetöknél — fogva vissza vásárolják — a tisztán agrikul tur államok, kik legjobb terményeiket, földük-kövérseget polgáraik millióinak keserves mun-

kait kívül fényes, de belül üres műárukért potom áron elvesztegetik, azok teljesen idegen velök nem is rokonszenvező állam polgárát es azok gyermekeit felnevelik, gyarapítják táplálják és hizlalják.

Földművelő és iparos állam közt az a lényeges különbség, hogy az iparos állam népessége nő, földje mindig jobb és kövérebb lesz, mert alkatrészei nem vándorolnak külföldre. Iparos államok kevés anyagért, de annál több és ügyesebb munkáért sok pénzt kapnak, míg ellenben az agrikul tusz államok azon sok anyagért, melyet egyenesen a föld zsirjából kivonnak, oiy csekely ellenérték kapnak, hogy népessége nem gyarapodhatik sem számarányban sem műveltségben.

A földművelő legjobb esetben, ha az idő járás szeszélye engedi, 6 hónapig dolgozik. a többi 6 hónapon át pedig pihen, míg az iparos egész éven át hatványozott erővel — gépekkel — nagy tökével és hitellel dolgozik. Az iparos államok polgárai tehát idő tekintetéből 2-szer annyit műveltségük, rendszerezésükre álló gépek és hatalmas tőkék hozzájárulása szempontjából sokkal többszörte annyikereshetnek, mint a földművelő államok polgárai, ha még oly nagy erőmegfeszítéssel munkálkodnak.

Tudom, hogy ezekkel ujat nem mondok; de azért épenséggel nem tartom fölöslegesnek ujonnan és ismételve azokat az alapigazságokat elsorojni, melyeket boldogulhatásunk alap feltételeinek, sarkpontjainak i s m e r e k s vallok.

Réges régen, mikor még én is legény számba mentem, esti órákban a tudvagyó

saját és a
nosságbán
elfogadható
lyesége köz
mondadni k

A l t
m a r a i
v é n k é r i
meg az elnö
gozolt bead
nyes jelen
terjeszteni

Általán
lemmel hall
sággal, alap
zetének al
legminutios
komoly mur
tétele általa
melynek fe
Imre indítvá
riumot nem
hanem az e
könyvi kö
munkáért.

Elnök
jást határoz
gyűlés egyh
tárgyalás al
tal kidolgoz

Kéri
részletes tá
ervezetnek
sát ajánlják
L o s o n
terjengős, fá
a belügymin
benyújtott t
kritika alá.

Ő úgy
alkotására
de a kamar

Ő úgy
kapott; de
teljes elfoga
hozott kifog
sek és alap
szekhelyene
meghatároz
helyetteséne

derek iparos
oktattam. M
az ipart me
ipar fellend
léte, önálló
is azon kez
nem gyarap
népek, kik
megkészer
is úgy, mid
szetes felté
meg vannak
ban a zivill

E mel
tottam, hog
dalkodással
viselése és
miatt sem p
adósságokba
hetetlennek
kiapasztják

Csak a
reskedelem
mást atkarc
egy kulturál
földadatainak
fentartani,
kedelem min
oszlopa.

A gyal
litása elteki
rázkodtatás
ipart vagy
is az ipart
vonal dacz
iparosaink
ipardinastál

saját és a választmány nevében még általánosságban a tárgyalás alapjául sem ajánlja elfogadhatónak, mit a közgyűlés általános helyeslése között egyhangu határozatképen kimondatni kíván.

Általánosságban a kamarai javaslat elvettét a közgyűlés elnök a t. közgyűlést hallgatná meg az előkészítés és választmány által kidolgozott beadványt, melyet tárgyalva, véleményes jelentésképpen a belügyminiszternek felterjeszteni javasolta.

Általános mély csendben osztatlan figyelemmel hallgatta a közgyűlés a nagy fáradsággal, alapos készütséggel az orvosikar helyzetének alapos ismeretéből eredő helyeslegminutiosusabb precizitással kidolgozott komoly munkát, melynek minden egyes tétele általános helyesléssel fogadtatott és melynek felolvasása után dr. Fráter Imre indítványára a közgyűlés az elabradoriumot nemcsak általánosságban elfogadta hanem az elnöknek és választmányának jegyző könyvi köszönetet is szavazott a szép munkáért.

Elnök megköszönve a szives hozzájárulást határozatképen kimondja miszerint a közgyűlés egyhangulag általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadja a választmány által kidolgozott javaslatot.

Kéri a közgyűlést most már annak részletes tárgyalására térni. Több oldalról tervezetnek részleteiben is és egyhangu elfogadását ajánlják, midőn feszült figyelem között dr. Losonczi Almos megyei t. főorvos terjedős, fáradszó beszédben védelmére kelve a belügyminiszter javaslatának a választmány benyújtott tervezetnek egyes szakaszait veszi kritika alá.

Öugymond az országos szövetség megalkotására kiküldött választmányának tagja, de a kamaráknak híve.

Öugyan semmi utasítást sehonnan sem kapott; de a belügyminiszter javaslatának teljes elfogadását ajánlja, mert az ellene felhozott kifogások véleménye szerint kicsinyesek és alaptalanok. A kamarák számának és székhelyének a belügyminiszterium által meghatározását, a belügyminiszternek vagy helyettesének felügyelete, szerinte szót sem

derék iparos ifjakat — rekte mesterlegényeket oktattam. Megkedvelvén mind az iparost, mind az ipart meggyőződve levén, hogy egyedül az ipar fellendülete által épülhet fel hazánk jó léte, önállósága és függetlensége már akkor is azon kezdetem töprengeni, vajjon miért nem gyarapodunk mi is úgy mint a nyugot népek, kik közül többen 50 év alatt majd megkészszeresedtek, miért nem haladtunk mi is úgy, midőn ez áldott országban a természetes feltételek a legkiterjedtebb mértékben meg vannak, jobban mint bármely országban a civilizált földrész kellőközépén.

E mellett arra a meggyőződésre is jutottam, hogy a csupán vagy nagyobbára gazdálkodással foglalkozó népek a nagy közterhek viselése és fokozódó igények felburjánzása miatt sem prosperálhatnak, mindig mélyebbet adósságokba merünek és elvégre a kimeríthetetleneknek vélt földi erőket gyengítik, kiapasztják kimerítik.

Csak a földművelésnek iparnak és kereskedelemnek harmonikusan egybevágó egymást átkaroló és kiegészítő kifejlődése képes egy kulturállamot az ő sokoldalú gazdasági feladatainak színvonalára emelni és derekasan fenntartani, lévén a földművelés ipar és kereskedelem minden államtesznek föntartó gerincoszlopa.

A gyakran hangoztatott vámvonal fölállítására eltekintve földrengéshez hasonló megrendítéstől egymagában nem teremthet ipart vagy csak nagy áldozatok árán, de igen is az ipart megteremthetik békés uton vámvonal daczára is hazafias érzületű képzett iparosaink az ipar generálisai kikből egyes ipardinastiák törzsatyái kiválandanak.

(Folyt, köv.)

érdemelnek, mert az orvosi karra csak meg-tisztelő ha a főspán vezetése alatt alakulhat kamarává.

Általános élénk ellentmondások közt fejezte be mondókáját; — ismételtén kijelenti nem volt sugalmazva és avni végzi fogadjuk el, mert törvényt válik az ha a belügyminiszter akarni fogja nélkülünk is.

Dr. K e n é z y rövid, tartalmas találó szavakban felel általános tetszés közt annak kijelentésével, ha mi óhajtasainkat és panaszainkat illő reverentiával a belügyminiszter elé visszük, csak felszólítvának teszünk e-geget és ha azok a dr. L o s o n c z i által semmiknek, kicsinyeseknek nevezett sérelmek tényleg olyanok, nem zárkozhatik el a belügyminiszter joga; és alapos panaszaink tekintetbe vételével — azok elejtésétől.

Dr. B u r g e r Péter orvosnak röviden összefoglalt álláspontját felolvasva, a mennyiben teljesen egyezik a választmányéval, türelmetlenül hallgatták és más lényeges felszólalás nem lévén, részleteiben is elfogadta a közgyűlés a választmány javaslatát.

A közgyűlés második tárgya az orvosi díjazás rendezésére vonatkozólag dr. Horváth és társai által beadott javaslata egyhangulag úgy általánosságban mint részleteiben elfogadtatott és annak életbeléptetése s elfogadtatása az egyet választmányára ruháztatott természetesen az indítványozók bevonásával.

Igy folyt le városunkban a karunk belétele mélyen belevágó kérdésnek tárgyalása fontosságához és a kar méltóságához illő objectivitás és komolysággal s habár némi nyomasztó kétséggel oszlottunk el különösen dr. L o s o n c z i t. orvos ur szavai miatt vajjon méltánylatra találunk-e a feliratban lefektetett kívánalmaink illetékes helyen; teljes megelégedésére szolgál az egész karnak az a tudat, miszerint oly hivatott fáradhatlan odadó munkásságot kifejtő elnökség és választmány kezében van letéve vezetésünk, melyre büszkek lehetünk, mert érettünk velünk harcolni kész.

S z i n h á z .

Kapossy. Szende és Follinus búcsúja.

— Uff király. —

Az operette három kiváló művésze búcsúzott el szombaton este közönségünkötől.

A búcsúzás az illendőség minden külső formái között, nagy fényvel és nagy apparatussal ment végbe.

A két primadonnát, Kapossy Józsa és Szende Annát elhalmozták koszorúkkal, virágos kosarakkal. Utlevélet mindkettőjüknek öpcesétes levélben nyújtották át, sőt a közlelbi tisztelők köre értékes skszerekkel és drága emléktárgyakkal is ellátták őket.

Csak Follinus, hármójuk közt az egyetlen igazi művész, nem kapott egy zöld füzület sem elismerésül adnál a közönségtől, a mely az ő derült humorából, művészi játékból annyira igaz gyönyörűséget merített.

Zajosabb sikerű estét különben képzelni sem lehet a szombatinál. A Kapossy Józsa távozását sirató verslet jó eleve és bőkezűen szetosztogatván — főleg a lelkes ifjuság között — ez az első vacationális öröm egész fektelen erejével tapsolt s tüntetett a távozó művészzök mellett s rögtönzött akkora nagy jelenéseket, a minőben ezelőtt csak a nemzet legnagyobb művésznőinek volt nálunk részük.

Mindezt azonban nem kifogás képpen s éppen nem irigységből mondjuk; vesszük annak, a mi kétségtelenül szánva? — volt, a két művésznő részére a debreczeni közönség részéről juttatott v é g k i e l é g i t é s n e k .

Azt azonban határozottan rossz néven vesszük az illetőktől, hogy Follinusnak, az igazi művésznőnek, egy szerény babér levelet sem juttattak, mert ezen eljárásuk által a másik két búcsúzóznak pazarbőkezűséggel nyújtott elismerés b e l s ő é r t é k é t c s ö k - k e n t e t t é k .

Az eléadás különben a legjobbak közül való volt, a miket a jelen szezon folyamán láttunk.

F o l l i n u s z é s S z i k l a y p o m p á s

humorral, ötletesen játszott, K a p o s s y é s S z e n d e jó kedvvel énekelt és ügyesen mozgott. A közönség is jól mulatott és a nézőtérén uralkodott nagy hőség daczára is türelmesen várta a nagyon hosszúra nyult előadás végét. (Gr)

Szilágyi-Benedek-Beczkői.

— A Czigány.

Három derék művésznő vett bucsu tegnap este a színész-esztendő határnapján a debreczeni színpadtól, kedves volt szívünknek mind a három, egyeniségük és művészetük tekintetében egyaránt.

De taitán nem vesszük azért — reméljük — rossz néven a többiek, hogy Szilágyi Vilmossal szemben nem tartottuk meg a betűrendet, hanem eléjük vettük a nevét az övéiknek. Hiszen Szilágyi volt az hármójuk között aki legjobban érvényesíthette Istentől öletett nagy tehetségét, akinek legtöbbször jutalmazhattuk játékát, viszonzhattuk az azzal nyújtott elvezetést, zaios tapsokat, kitörő lelkesedéssel . . .

Mert sokszor volt benne része, hiszen sokszor nagyon sokszor adott rá alkalmat, — hogy felemeljen az igazi művészet által a szépnek, nemesnek abba a világába, amely annyira távol van tőlünk közönséges emberektől s amely éppen azért oly mély, oly maradó látással van a mi lelkünkre!

Jellemszinesz! Micsoda szép szó ez, micsoda remek fogalma: takar, — nem islátszik meg! Az emberi jellemnek ismeretét és ábrázolását jelenti, amelyet felfogni csak a zseninek adatott! Jellemeket alkotni alig 2—3 óra alatt lepergő szavuk játéka káideidokopjából, jellemeket, igazakat és félreismertetlen egyéniséggel bírkat — ez a legnagyobb művészet. Mert az író zsenije csak egy dologra fáradszó, azon, hogy egy jellemet semmiből jól alkosson meg, de a színésznek esetleg és pedig a valóságban nagyon sokszor az a feladata, hogy az író elhibázta jellemeket a maguk valóságában mutassa be.

S ezt a szerepkört töltötte be minálunk Szilágyi Vilmos a lefolyt félév alatt s botöltötte úgy a miut a vidéken seukisem! Szilágyi Vilmos régóta elismert legnagyobb jellem színész volt a vidéki színészgárdának — s most itt hagyja a sikerei helyét, megy fel, az ígért földére, a fővárosba, hogy ott ragyogtassa nemés érczként csillogó nagytehetségét és művészetét. Büszkek lehetünk és vagyunk reá, hogy mi voltunk az utolsó állomása, de ez nem gátol bennünket sőt egyenesen felhív reá hogy sajnáljuk őt és magunkat, hogy ime meg kell válnunk egy mástól . . .

Kisérje hir, szerencse utain, ne zavarja bánat felhője csillagának fenyves ragyogását, ne kísértse meg soha életében az elégedetlenség, a megbánás fekete srdőge! . . . De ha mégis néha, néha magános óráiban elfogná a vágy betölténé szívét valami ismeretlen erő s szüknek talatná lelke magakörül a helyét csak nézzen nyugodtan napkelet felé. . . Ez a város hívogatón, csalogatón fog inteni mindig feléje, ha lelkét talán pihentetni akarja majd csak gondoljon mi ránk: barátait sőt bámulót hagyja itt, akik nem fogják elfeledni őt . . .

Ezt a szeretetet, ezt a bámulatot tapasztalhatták tegnap este is, mikor egyik legjobb szerepében a Szigligeti Zsiga czigányban állott élénk, hogy bucsut vegyen tőlünk.

Remek színű ezüst koszorut nyuftottak fel neki díszes tokban, a melynek vert arany szalagján e szavak fénylettek: „Szilágyi Vilmos színművésznőnek — debreczeni tisztelői — 1897 április 11.”

Fogadja ezt a koszorut itt töltött fél esztendőjének szerény emlékeül, — mi csak ezüstöt adhattunk, de biztosítjuk, hogy szívünkben aranyba van foglalva neve.

Szilágyinak tegnapi játéka valóban olyan volt, a mire azt szokták mondani: önmagát multa felül! Zugott is a taps a telt háznak mi den sarkából minden jelenése után, a

felvonás végén pedig szünni sem akart, a darab végén kitört az éljenzés, lobogtak a kendők, kalapok: Isten vele!

Miért hogy ennek az estének szomorúságába is kellett vegyülnie keserűségnek!

Két másik művésze is bucsuzott a társulatnak, egyik közülük olyan, aki abban a szerepkörben, a melyre szerződött volt ritkítja szintén párját a vidéken s mikor az első elzúrtkoszorúval bucsuzunk el, a másik kettőnek még csak egy szál virág sem jutott. . . Nem jól van ez így . . .

Hiszen Benedek Gyula nem tehet arról, hogy egy félesztendő alatt össze-vissza 2, mond két bonvivant szerepet kapott, többi ismert szerepeit pedig részint mások játszották. Hanem ellenkezőleg, az ő érdeme még sokkal nagyobb, a legkülönfélébb szerepekre vállalkozott, segédszínészként szerepelt, holtt legelső vidéki színpadokon első bonvivánként ünnepelek már évek hosszú sora óta.

Eleganciáját és diskreczióját minden egyes szerepében megmutatta: ur volt mindenütt, minden szavával, minden lépésével hirdette, hogy többre van hivatva: már ezért az egy jellemvonásáért is megérdemelte volna az elismerést, a többiekhez hasonló módon való elbucsuztatást.

Hanem azért kérjük Benedek Gyulát, ne távozzon legény tőlünk rossz véleményével felülünk. Ha nem is mindenki, legyen meggyőződve, voltak neki mi köztünk jó barátai is. Isten vele!

A harmadik bucsuzó Beczkői József a társulat festője és segédkomikusa volt, a ki kevés számú fellépéssel megmutatta, hogy mily nagy érteke van az ügyefogyott alakoknak helyes ábrázolására, de szép diszletevek hosszú során hirdetni fogják nagy festői tehetséget, ki ne emlékezne a Századvégi lányok előadása alkalmával meg az Ezerevben először látott gyönyörű diszletekre: hányszor gyönyörködtünk valamennyiben azóta is! Bizony ő sem érdemelte meg, hogy úgy bucsússunk el! Bucsuzunk tőle is: Isten vele!

Az előadás minden tekintetben a legkiválóbbak közé tartozott úgy a bucsuzó színészek, mint a többiek csakugy daskáltak a tapsban, melynek azonban legnagyobb mértékben a Komjáthy né Rózsija szolgált rá, valóban sajnáljuk, hogy térszűke miatt bővebben nem foglalkozhatunk vele s csak így nyujthatunk neki elismerést.

Fejő.

Szatyri ur itt van. Szatyri ur, másnéven Szatmár y Arpád a debreczeni közönség volt kedveltje, a vigszínház legkiválóbb művésze a hajnali vonattal megérkezett városunkba. Szatyri ur, a ki az őstől fogva a debreczeni színpadnak, melyen ő már évekkel ezelőtt oly feledhetetlen alakításokat produkált, lesz egyik büszkesége, most még nem véglegesen, jött el hozzánk, csupán három estére vendégszerepelni. Holnap Benyóth y László, a »Három Kázmér« szerzője »Benyóth y László« cz. darabjának, mely vigszínházban szép sikert ért el, czímszerepében fog fellépni, holnapután szintén ebben Ez előadásra, tekintettel a kiváló művészre és a premierre felhívjuk a közönség figyelmét. Csütörtökön a »Rangemód« cz. színműben bucsuzik el Szatyri a közönségtől őszig, hogy akkor újra visszatérjen s gyönyörködtessen bennünket az ő feledhetetlen alakításával.

Szilágyi és a hirlapíró hangverseny szereplői. Szilágyi Vilmos a debreczeni színház bucsuzó művésze a tegnapi est alkalmából egy gyönyörű ezüst koszorút kapott. Ezt a remek kivitelű nagy ezüst koszorút azok a hölgyek adták Szilágyi Vilmosnak, kik a hirlapíró hangversenyen a »Czigány népszínműben« szerepeltek. Ezenkívül a szereplők egy gyönyörű csoportképet is nyujtottak át felvonás közben a

színpadon Szilágyi Vilmosnak, a melyen a népszínmű összes szereplői vannak levéve középen a művésszel. A kedves hölgyek eme megható figyelme mély hatással volt a művészre, ki a hirlapíró hangverseny rendezésében oly tevékeny részt vett s ezért adóztak ily nagy hálaival a rokonszenves művész és fardadhatlan rendező iránt a résztvevő hölgyek.

Határozati javaslat.

Debreczen, ápril 12.

Lapunk máshelyén részletesen foglalkozunk azzal a nagyszabású határozattal, melyet a debreczeni főreáliskolának főgimnáziummá átalakítása ügyében kiküldött adhoc bizottság hozott.

E bizottság elfogadta Kiss Albert országgyűlési képviselőnek azt az indítványát mely szerint javasolja a közgyűlésnek miszerint a vallás és közoktatásügyi minisztert kérje fel, hogy a tervbe vett egységes jogosítási középiskola tervezetének megfelelőleg szervezze az egész főreáliskolát.

Kiss Albert határozati javaslata különben, mely azóta szövegezve be is adatott, a következőképen hangzik:

Határozati javaslat.

Tekintettel arra, hogy a helybeli középiskolák alsóbb osztályai éveken át a törvényes létszámon felül voltak kénytelenek növendékeket felvenni;

tekintettel arra, hogy a városunkban egyedül fenálló ev. ref. főgimnázium felső osztályában a törvényes létszám szintén túlhaladva van, míg ellenben a helyben levő állami főreáliskola felső osztályában a növendékek létszáma, ezen iskolai évben összesen 63, tehát a négy osztályban együtt annyi, amennyinél az ev. ref. főgimnázium felső osztályai közül mindenik osztályban több növendék van;

tekintettel arra, hogy — jelzett osztályok túltömöttsége daczára a jelen iskolai év kezdetén is igen sok jelesnek és zót s közöttük számos helyben lakó szülék gyermekét kellett visszautasítani, ugy a középiskolai kezdő osztályokból, mint főképen az ev. ref. főgimnázium V-ik és felsőbb osztályaiából;

tekintettel arra, hogy városunk lakossága az itt szervezés alatt levő m. á. v. gépjárató műhely megnyitására s így már a közel jövőben sok olyan családdal fog szaporodni, kik gyermekeiket a középiskolába vagy éppen a gimnázium felsőbb osztályába szeretnék, — vagy pályájuk folytatása végett kénytelenek járni: végre

tekintettel a közepoktatás terén folyamatban levő mozgalmakra és fejlődésben levő irányzatra is tisztelettel véleményezzük: hogy a tiszántuli ev. ref. Egyházkerület átiratának tekintetbe vételével a Lengyel Imre és társai által beadott indítvány akként módosíttassék, hogy a Debreczen sz. kir. városban, mint éjszakkéleti Magyarország gócpontján, a középiskolák s különösen főgimnáziumi oktatás terén folytonosan növekedő s a szülők által méltán és jogosan támasztott kívánalmaknak, már a jövő év iskolai év kezdetén lehető kielégítése végett, határozza el a törvényhatósági közgyűlés, miszerint

a. az ev. ref. főgimnáziumi felső osztályai mellett állítandó — párhuzamos osztályok létesítésére a tiszántuli ev. ref. egyházkerület átiratában kért feltételeket teljesíti;

b.) A nagyméltóságú m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszteriumot felkéri, hogy a helybeli állami főreáliskola II. III. és IV.

osztályai mellett, párhuzamos osztályokat állítson és az újabb időben hangoztatott egységes jogosítási középiskola tervezetének megfelelőleg az egész intézetet úgy szerveztesse és rendeztesse be, hogy annak osztályai, kiváltképpen pedig annak felső osztályában, mindazon helybeli illetőségű szülők gyermekei felvehetőek legyenek, akik azon intézetbe beiratkozni óhajtanak, vagy a helybeli ev. ref. főgimnázium megfelelő osztályiba, a törvényes létszám betöltése után felvehetőek nem lesznek.

Tisztelettel megjegyezzük, hogy ezen ideiglenes természetű két intézkedés által a középiskolai oktatás általunk feltüntetett bajain csak rövid időre lenne segítve; a baj gyökeres orvoslása végett, azon esetben ha rom. kath. főgimnázium rövid idő alatt ki nem építenék, s zűksége s nek tartjuk, vagy helybeli ev. ref. főgimnázium felső osztályai mellett állandó párhuzamos osztályok felállítását, vagy egy állami főgimnáziumnak városunkban mielőbb létesítését.

Beadja:

Kiss Albert.

TARKA-ÉLET.

Kórista bucsuztatás.

A csalóányok, a rózsabokrok bülbül madarai és a többi más érdemes nagy, nagyobb, legnagyobb művészek, a kik ماشová szerződtek tőlünk, már nem csak el, de ki is vannak bucsuztatva a királyi városból. Prózaíró, versíró megtette velük e kellemes kötelességet.

A kik vérző szívvel és talán üres erszényel megváltak tőlünk már azokról mindről emlékeztünk, tehát illetlen volna, ha megfellebbeznénk a kóristákról, a borzas hajú kórista kisasszonyokról, akik közül szinte többen váltak meg a társulattól s a kik ugyan a háttérben énekelik az ugynevezett kórusban, sokszor igen gyöngye fizetésért, meg többször az elismeres sovány reményei nélkül, hogy: »be szípen szól a klarinét?« . . . De a kik mégis ép oly nélkülözhetetlen lényegesek keltekei egy társulatnak, mint például egy vidor arcú aligazgató vagy bármely első rangú, sokszor csak inkább ugynevezett, kinevezett művész . . .

Mi megfellebbeztünk e bucsuztatásról Kis-Kassán akadt a druzsám Pállal valami sürgős elintézni valónk, Bekéssy Gyula is bizonyítja, de az érdemes és nagyrabecsült közönség is megfellebbezett, lehet, mivel hogy a kardalnokok és kardalnoknők jutalomjátéka is lemaradt a sorozatból? . . . Jól esett azért látnunk, jól esett azért tapasztalunk, hogy a kórus igénytelen, szerény távozó kövitezeiről nem felejtkeztek meg legalább a bajtársak s az első rangú művész kollegák sem? . . .

A »Czigány« vasárnapesti előadása után egyik »Kossuth-utca« bohém vendégkörében a társulat tagjaiból Komjáthy direktorral az élükön, mintegy harminczan, negyvenen, ujságírók és egyéb más cigányokkal együtt ötvenen is, összegyűltek, hol szomoruan, hol vigan bucsuztatván a távozókat a jámbor Olasz Gyurit a feleségével együtt, Szabó Samut, aki csak ez este mutatta be, hogy ha akar, mily szépen tudnekelni is megeresztvén erős, bár nem teljesen iskolázott baritonját.

Bezzeg a kórusban nem fujtad így, jegyezte meg erre Ungváry Billi, akinek meg a »jenki dudla« a kedves nótája, no meg a »dunnárik!« . . .

De ne feledkezzünk meg szeretett, derek Kiss Pálunkról sem, aki Sziklay Miklós szerint már az ideális szerelem terére lépett és szingazgató is lett belőle? . . . Miből azonban nem akarjuk következtetni,

hogy minden s hogy legalább

Es volt es szép asszon magyar nóták is könybe lább meg ne beszélj másik színész paj de fáj nótá

De hát m neplő stóztok vetkezett — Sz hanketten sem Janos direkt még több más nem mondjuk, bucsuzni, mer például a Z n o j e t melyet azonban lommal kell m ü n n e p i f i l i s z t e

jelentik s hogy is már, melyne a városunkba is óriás és na dottság fogadó léktalanok me kent a kis Ru

A kedv v bucsuztatás az estére illetőleg szérrett Béke je m s z k y uraknak kisse aldozatjai . . .

A kórista lesleg megegy ristá r o s t persze a filisz — a társulat B é k é s s y S z i k l a y k é n t b a b a a s s v á c s F a n u R ó c h e l , n e m h ö l g y , h a

— H e t u d o k m O l a s z , a u r i s t a b u c s u z t a e g y - k é t k ö n y e s ó k i s . . . V — csak ilyen élet ez! . . .

U

* A G

nak, ha a Jő idejen hánya kellemetesen nevé uraink napra. A lel vármegye, re lapírok s sz

kebelükből bokrétahoz, lelkész, P u Gyula alispán ezredes, dr. S Gyula orvoso Gyula tanác

t. foparan tány, Z i tanár, a s z a páratlan s és Z n o j e továbbá mé

Gyula és a r és ifjabb k n a g y s z m i n d m a ü n

hogy minden színigazgató idealista, v a g y
hogy legalább a szerelemben az ? . . .

Es volt nóta, meg nóta. Jó hangú fluk
és szép asszonyok danolták a szebbnél-szebb
magyar nótaikat, hogy a szem önkénytelenül
is könybe lábbadt, arról a szegény szivről
meg ne beszéljünk, hisz egyebe sincs egyik-
másik színésznek, írónak, szomorú, bucsuztató
jaj de fáj, nóta kopogott az is ? . . .

De hát még mikor a bucsuztató és ün-
nepelő „töztok” éjfelutáni égi-háboruja elkö-
vetkezett — Szent Isten még a hadházi Földi
banketten sem volt ilyen beszéd szüret —
János direktor, Békésy, Sziklay és
még több más urak mondtak felkészítőket,
nem mondjuk, hogy már ékkor szeretünk volna
bucsuzni, mert voltak sikerült beszédek is,
például a Znojemszky Gyula karnagyé,
melyet azonban nem mondott el, de fájda-
lommal kell megállapítanunk, hogy ezek az
ünnepepi beszédek mind a
filiszter szellem (?) terjeszkedését
jelentik s hogy fakul, szürkül a bohém világ
is már, melynek pedig ép ez éjszaka érkezett
a városunkba a legtipikusabb vajdája, a sulyra
s óriás és nagy Szatyink, az Árpád kit kül-
döttség fogadott a vasutnál s vezetett a haj-
léktalanok menhelyére, mely nevezetűk más-
ként a kis Rubihó, nap százas lakásának is?

A kedv virágos maradt mindvégig! A
bucsuztatás azonban éjfelután átvedlett Gyula
estére illetőleg na pra, amikor is a mi
széretelt Békésy Gyulánk a kedves Zno-
jemszky karmesterünk lettek a szólnok
uraknak kiszemelt és erősen érdekel-
t aldozatjai . . .

A kórta bucsuztatáson, — melyen mel-
lesleg megegyezve tenger bor és tenger kó-
rista rostélyos fogyott el — ezt
persze a filiszter szakacsművészet nem érti
— a társulat szép asszonykáiól jelen voltak :
Békésy Gyuláné, Znojemszky kine,
Sziklayné, Ungváryné, más-
ként baba asszony, Olaszné és Ko-
vács Fanay, Csereényi Adél és B.
Róche, aki azonban sem nem szép, sem
nem hölgy, hanem a sugó.

— Hej! olyan nehezen
tudok megválni, mondta a jó
Olasz, amikor végre bevégződött a kó-
rista bucsuztatás, amelyen esőpént a pohárba
egy-két köny is szüppant egy-két borizü-
csök is . . . Vándorolni és mindig vándorolni!
— csak ilyenkor érezni, — milyen szomorú
élet ez ! . . .

Paulus

Ujdonságok.

* **A Gyulák napja.** Ha a Sándorok-
nak, ha a Józsefeknek nem voltunk annak
idején hiányában, de a leányzivek előtt olyan
kellemetesen és regényesen hangzó Gyula
nevű uraink még többben összkérültek erre a
napra. A lelkészi kar, a magas birói kar
vármegye, rendőrség, orvosok, ügyvédek, hir-
lapírók s színművészek mind szolgáltattak
kebelükből virágokat a Gyula napi szép
bokrétához. Mitrovics Gyula ev. ref.
lelkész, Puky Gyula táblai elnök, Rásó
Gyula alispán, Simony Gyula ny. h.
ezredes, dr. Sárvarý és dr. Kenéz Gyula
Gyula orvosok, Király Gyula, Hajdu
Gyula tanácsnok, Szikszay Gyula
főparancsnok, Végh Gyula alkapi-
tány, Zimmermann Gyula
tanár, a színművészeink közül
a páratlan baritonista Békésy Gyula
és Znojemszky Gyula karmester,
továbbá még két lapszerkesztő is, Tha-
n Gyula és a mi lapunk kedves Gyulája idős
és ifjabb Kohányi Gyula uraknak
nagyszámú tiszteelő barátjai
mind ma ünnepezték a nevezett uraknak ne-

vük napját. Kívánunk mi is, a pártállásra és
az előfizetői mi voltra ezuttal nem tekintvén,
mindnyájuknak számos Gyula napokat.

* **Presbyteri közgyűlés.** Az ev. ref.
egyház presbyteriuma f. hó 19-én, husvét má-
sodnapján délelőtt 10 órakor az egyház nagy-
tanácsstermében Kiss Áron püspök és Simo-
ny Imre kir. tan. főgondnok elnök-
lete alatt fontos ügyekben ülést tart.

* **Tanácsülés.** Ma délelőtt 10 órakor a
városi tanács Simony Imre kir. tan.
polgármester elnöke alatt rendes tanács-
ülést tartott a melynek napirendjére folyó
ügyek voltak kitűzve. A tanácsülés határoza-
tából kifolyólag Simony polgármes-
ter külön levelben üdvözölte Puky Gyula
kir. táblai elnököt és Rásó Gyula kir. tan.
alispánt, névnapjuk alkalmából.

* **Miklós Gyula főispán.** A buda-
pesti lapok egy tendenciózus és részben va-
lótlan közleményt közöltek Miklós Gyula
vált borsodi főispán ügye felől, mely tudósít
amely mértékben tendenciózus, majdnem
annyiban valótlan is. A jól értesült tudósító
ugyanis már a törvényszék vádhatározatát
találta áprilisi friss szenzációként fővárosi
olvasói elé, holott a vád hatóság, az ügyészség
csupán vádindítványát hozta meg, de amely-
nek is minden pontja a legmélyebb titokban
van tartva.

* **Emke igazgatósági ülés.** Az Emke
debreczeni főkjának igazgatósága a napokban
a vármegyeháza nagytermében gróf Dege-
feld József elnöke alatt ülést, a melyen a
mult hónapban megtartott hangverseny száma-
dásait vizsgálja felül.

* **Halálozás.** Hajdu-Nanásról vettünk
egy gyászjelentést, mely Bán Gézané szül.
Sebestyén Mariskának a korai elhunytát je-
lenti. Az elhunytat a ki Bán Géza ev. ref.
tanítónak s a függetlenségi párt tevékeny
tagjának volt szeretett felesége nagyszámu
rokonság gyászolja s kísérte ki a végső
nyughelyre. Legyen csendes a siri alma.

* **Jog- és pénzügyi bizottsági ülés.**
Debreczen sz. kir. város jog és pénzügyi
bizottsága f. hó 15-én délután 3 órakor a
város háza nagy termében Vecsey Imre
jog- és pénzügyi tanácsnok elnöke alatt
rendkívül fontos ügyekben fog ülést tartani.

* **500 dollár egy sikkasztóért.** Ugy
látszik, hogy ami az európai sikkasztóknak
Amerika, az amerikai sikkasztóknak ugyanaz
Európa. A new-yorki rendőrségnek egy arc-
képpel ellátó köröző levele, legálabb ezt bi-
zonyítja, melyet is a new-yorki főpolícia
Boczko Samuel főkapitány czimére ma
küldött meg, és amely így hangzik: 500 dol-
lár jutalom! S. Schmidt a Lansdale Toust
és Safe deposit igazgatója nagy összegű pénz
elsikkasztása után Newyorkból megszökött, a
gyanu szerint Európa felé. Kora 45 éves, 5
láb magas, már kiaszott arcvonásu, szakál
és hajszatlan, sötét barna haja, jobb szem-
öldöke felett egy nagy szemölcs, lassu mozgásu
szabatos beszédű, higgadt és öntudatosj ma-
gataratásu, kicsiny keskeny kezű, járás közben
előre hajlik, beszédközben ajkait összeszorítja,
előkelő modoru, járásközben kezét nem ló-
gatja, alsó ajkát néha kiduzzasztja, feje te-
tején haja ritka.

* **Nagy pinczetű.** Tegnap d. e. Csá-
nák József raktarul szolgáló pincehe-
lyiségében tűz keletkezett. Az értesített tűz-
oltóság Szikszay Gyula főparancsnok és
Pulik Ernő h. főparancsnok vezetése
alatt csakhamar kivonult s hozzá fogott a vesze-
delmes tűz elfojtásához. Mire a tűzoltóság
megérkezett, az egész udvart sőt az utcát
is a pinczéből kitóduló sűrű, fojtó füst oly-
annyira ellepte, hogy az égő pincze belsejébe
még a tűzoltóknak füst álarczeval lemenni is
lehetetlen volt. A tűzoltók az ajtók és az

ablakok befalazásához fogtak hogy ez által
a tüzet a levegőtől teljesen elzárják s így
azt elfojthassák. — Az ajtók és ablakok be-
falazása egy fél órai erős, kitartó munka
után sikerült is a tűzoltóságnak s így ezáltal
elejét vették a tűz tovaterjedésének. A pinczében
több hordó terpentint s vitriolt volt s ez
égett. A veszedelmessé válható tűz ugy ke-
letkezett, hogy az egyik segéd a rendes
lámpással lement terpentint s mikor már a
terpentint a hordóból az üvegbe töltötte a
lámpát feldöntötte, melynek üvegje eltört a
terpentint az égő lámpásra freccsent s tüzet,
fogott. A segédnek még volt annyi ideje, hogy
a hirtelen keletkezett fojtó füstből kimene-
külhessen.

* **A gőzmalom munkások elnök
választása.** Az „István” gőzmalom Társulat
munkásai Önképző és segélyző köre, tegnap
d. u. 3 órakor tartotta meg rendkívüli köz-
gyűlését, melynek tárgya az elnökválasztás
volt. A kör tagjai nagy számmal jelentek meg
hogy a megválasztandó elnöküket a legnagyobb
ovációkban részesíthessék. A legnagyobb
öröm és lelkesedés mellett kiáltották ki egy-
hangulag Elnöküknek Barlicza Pál
főgépészt aki a reá nézve megiszteelő bizalmat
és ragaszkodást megköszönve elfoglalja elnöki
székét s kéri ugy a tisztviselőket mint a
választmány tagjait, hogy őt munkájában
támogatni s neki segédkezet nyújtani szives-
kedjenek; hogy egyszer majd idővel megizmo-
sodva, egymást megértve összetartással a sze-
rény önképzőkör felviragozhasson, — s benne
minden tagja otthonát találhassa.

* **Vásári verekedések.** A tegnapi or-
szágos vásár természetesen nem mulhatott el
verekedés nélkül. Egy pár embernek, amint
az már történni szokott bevették a fejét. —
A börtönök megteltek garázda falusi legények
kel, ismeretes csavargókkal zsebmetszőkkel
Kovács Miklós válik ki a tegnapi nap
hősei közül, aki Matyi Ferencz rendőrnek
szakította be vagy öt helyen a fejét, ugy
hogy az most súlyos betegen fekszik ágyában
Ugy ezzel, mint a többiekkel a rendőrség el-
intezi az ügyet.

Táviratok.

Merénylet a király ellen.

Budapest, április 12. A Der. ered. táv.
Bécsből táviratozzák a következő szenzációs
hírt: Tegnap, mikor a király a Burgba haj-
tatott a Ringen egy eddig ismeretlen ember
irast dobott Öfelsége kocsijába. —
A rendőrség rögtön letartóztatta az embert,
a ki a kihallgatásnál Obolski lovagnak
állította magát s fontos közlen-
dőkét jelzettegyállító la-
gos merényletről, a melyet
a király ellen terveznek
pétervári tartózkodása
alatt. — Az állítólagos Obolskit
fogva tartják. Emiatt ma Bécs és Pétervár
között sürgős távirat váltás folyt.

A rozsnói választás.

Rozsnyó, ápril 12. A Debr. er. táv. Itt
ma Andrássy Gyula gróf egyhangulag kép-
viselővé választott.

Minisztertanács Bécsben.

Budapest, ápril 12. A Debr. er. táv
Bécsben tegnap Öfelsége elnöklésével jontos
ügyekben miniszter tanácskozás volt, mely után
Goluchovszky gróf Bánffyval ta-
nácskozott. A tanácskozások a kvótával füg-
nek össze.

A kvóta.

Budapest, ápril 12. (A Debr. ered. táv)
A Neues Wiener Tagblatt érdekes hírt közöl
A nevezett lap szerint ugyanis, mintha bár-
mily kvótaarányban a kormányok
megállapodtak volna a laptalan.
Csakis modus decedendit tárgyaltak arra az
esetre, ha a kvótabizottságok nem tudnának
megállapodni.

A keleti háboru.

— Express tudósításaink. —

Budapest, ápr. 12.

Konstantinápolyból távirják: A török hírlapokat utasították, hogy a határon legutóbb végbement eseményekről hírt ne közöljenek. — Attól tartanak, hogy egy a mohamedán lakosság körében, mint a görögök gyanús emberei részéről zavargásokat szítanak. A legkisebb alkalom nagy zavargásoknak lehet okozója, a melyeknek hordereje kiszámíthatatlan, mivel Konstantinápolyban a görögök nagy számmal, jól fe fegyverkezve s szervezve vannak.

Budapest, ápr. 12. A Debreczen er. táv. Athénből sürgönyzik: Mint az itteni lapok jelentik, a tengerőrnagyok elhatározták, hogy a krétai kikötőben levő görög vitorlás hajókat elsüllyesztik, hogy Kréta és Gerigo szigete közt a közlekedést lehetetlenné tegyék. — E végből két angol torpedó hajó a cutrui öbölbe s később más kikötőbe mentek, a hol a rombolás művét rendszeresen üzik a nélkül, hogy a tulajdonosokat vagy a legénységet kárpótolják. A tengerőrnagyokat ezenkívül a lapok azért is megámadják, mert a folytonos bombázás még nagyobb károkat okoz, mint a törökök pusztításai.

Budapest, április 12. A Debr. ered. táv. Konstantinápolyból táviratoltok: Az ok, hogy a török hajóraj miért vesztegel a Dardanellákban abban rejlik, hogy a felkészülés hiányos s hogy a hajók harcképességük nem — A kormány táviratilag rendelt Armstrongnál nagy kaliberű ágyukat, amelyek — mint remélik — már legközelebb ideérkeznek, sőt a szállítmány egyik része már a jövő hét vége felé érkezik meg. A szerint, mint a felszerelés megérkezik utnak fogják indítani a hajórajt.

Budapest, április 12. A Debr. ered. táv. Athénből sürgönyzik újabb kelettel: A görög-török háboru alkalmával történt véres összeütközések miatt a törökök kénytelenek voltak visszavonulni a görög túzország tulsulya miatt.

Bécs, április 12. A Debr. ered. táv. Az odaváló diplomáciai körökben megvannak róla győződve, hogy a tényleges háboru már a legközelebbi órában megkezdődik Törökország és Görögország közt.

TÖRVÉNYSZÉK.

Esküdtszéki tárgyalás.

— Budapesti lap sajtópöre. —

(Saját tudósítónktól.)

(Folyt és vege.)

A védbeszédék.

Dr. Bakonyi Samu: Ezután a fulminans és szónoki szépségeiben gazdag beszéd után úgy kezdhetné, mint Cicero: Azt hiszem bírák, csodálkoztok, hogy a védelemre vállalkoztam, mert a közvádlo azt mondta, hogy ha a szolidaritás a legkisebb mértékben fennáll az előzmények és a vádlott között, akkor kell az elégtétel. Már pedig a szolidaritást a vádlott és védő között fenn kell hogy álljon s ő kijelenti hogy fenn is áll s azért mert meg van győződve, hogy védené azokat a vadak nem vonatkoznak. Bizonyítja ezt az agitatorius fellépés, amelylyel a közvádlo az előzményeket tárgyalta, már pedig ezek a jelen tárgyalás keletkezésében nem vonhatók s maga az inkriminált közlemény a vádra nagyon sovány alapot ad. — Ugyanis az inkriminált cikknek a lényege az, hogy Kneziest azért ítéltek el, mert a polgári házasság ellen ízgatótt, már pedig ez egészen téves, mert a törvényszék éppen ez alól f mentette Kneziest s védené az és sugalmazója éppen ezt emelik ki. A mit a törvény tiszteltről oly nagy tetszés közt mondott a közvádlo, azt ő is alá írja ha nem tenné, megtagadni mulját de meg kell engednie éppen a liberalizmus nevében, hogy a törvény megváltoztatására törekedjenek s azt éppen a vádlottak köreiben

egészen természetesnek kell tartani. Arra hivatkozik a közvádlo, hogy vádlottak feldicsérték Kneziest, aki a királysértő Lepsényit dicsőítette s ebben nem áll a tárgyilagosság alapján? Hol van az inkriminált cikkben erről szó? Sehol! Ugyanez áll a közvádlo azon állítására is, hogy vádlottak Kneziest válaselleni izgatásért magasztalták. Most már érte, mért kívánta a közvádlo az ítéletek indokolásainak felolvasását s nem osztózik a konzekvenciájában, — mert nagyon egynek látja a magyarság nemzeti, hogy semhogy a Széchényi elvét követné, hanem az országból akarja őket kiküldeni, nem tudom hová? (derültség) szóló felakarja ezzel szemben őket világoztatni, pedig szintén nem szereti a polg. házasság ellenségeit.

Nem érte a közvádlo a Kneziest és az ő feldicsérő álláspontját. Szóval érte — hogy ilyen harcot kell miatta vívunk, mint e vádlottak és a kir. ügyész; mert máshol ver folyt ezekért, szóval megérti azt a harcot, ha rá néz Jandára, aki papi ruhában mint alsó rendű papi állásban levő egyén ül itt, ő, aki azon felekezethez tagja, amelynek egy tagját Kneziest bitang gazembernek nevezte, leborul a szeretet vallásának hirdetői előtt s hivatkozik Rónay István kanonok egy versére, — mely megkülönbözteti a dus paloták — és a kunyhók lakásait a vallás hirdetői közt, mert a dus javakban élők nem teljesítik az alsóbb papság iránt az anyagi helyzet ügyében kötelességüket s így ráutalják arra, hogy részt vegyen az agitációban.

Ez annak a kulcsa s ha még hozzáveszük a fanatizmust és a hiúságot, akkor előállnak a bűncselekmények, akkor a kulcsot ott kell keresni, hogy az egyházpolitika nincs, ne legyen befejezve.

De hogy politikával foglalkozik, annak a közvádlo az oka, hogy az ügynek olyan hátteret adott, mely csak tévedés lehet.

Aki itt tényleg bűnös az nincs itt, s a közvádlo mégis ráolvasta a királysértést Lepsényire s azzal nagyon gyengének mutatta a saját álláspontját mikor azt a cikket betanulta és elrecczítáta. A Lepsényi és Bíró cikke között semmi összefüggés nincs, de van egy szövetség, melytől nem kell nálunk félni s ez a kölcsönös dicsőítő szövetség, mely szerint Kneziest megdicsérik Lepsényit Lepsényi pedig megdicsérette Bíróval Kneziest s kiadta az arczképét, hogy megtegye a nagy embernek, azt a Kneziest, akit Janda József még csak névről sem ismert, aki a Pest ilyen utcáját, amely egymás Kneziestnek nevet viseli, aki éppen a törvényekért küzdött.

Emlékeztet azonban arra, hogy a Magyar Néplap németül és tótul is megjelenik s Lukácsiu neki azzal mutatta a Zichy Nándor beszédét, hogy míg a nemzetiségieknek ilyen vezérek Jesznek, nem félnek. Itt tehát nem bírósággal vagy államfogházzal kell gyógyítani hanem az igazsággal s az igazság az, hogy előttünk van egy szegényfiú aki nem képes a tanulmányait folytatni, elmegy tehát oda, ahol javakban dussálnak és igyekszik kényeret keresni és beállanak a pártnak szolgálatába s kap ezért 150 frt havi fizetést. Ott elébe adnak egy képet, írjon magyarázatot, kiadja Lepsényi a képet s a közvádlo őt és a képet nem pereli be, pedig Lepsényi Bírónak a képre magyarázó jegyzeteket írt s megrendeli, hogy írja meg a magyarázatot s kiadja utasításba Prunyi János a ráczkevei plébános lealacsonyítását s a vádlott a Lepsényi utasítására megtámadja azt, akihez neki semmi köze nincs, hanem megírja azért, mert eladta a lelkét Lepsényinek, hogy existenciáját biztosítsa! Szomorú dolog ez, de így van.

A közvádlo megelégedezik, sőt ellene fordítja Bírónak azt, hogy őt ebben a perben már egy esküdtszék felmentette s a kuria csakis alaki szempontból semmisíthette és semmisítette meg ezt az ítéletet, de érdemében nem foglalkozott vele, a felmentő ítélet tehát érintetlen s ezt éppolyan független és értelmes polgárság hozta, mint a debreczeni s habár a törvényszék nem engedte felolvasni az ítéletet, arra a közvádlo ott kívánt. Az igazság Debreczenben és Budapestben egyaránt

ugyanaz s Debreczen nem csafolhat rá Budapestre.

A törvényhozás azért akarja a védbeli tényen büntetni, mert veszélyt lát benne. — Fel kell tehát ismerni, fel kell fedezni a Bíró cikkében a veszélyt. — Vajjon szegény Bíró Zoltán milyen veszélyt idézett fel tetteivel, mely hogy miben áll, már fentebb megvilágítottam. Ha van veszély a dologban, az csak a marasztaló ítéletben lehet, mert nem a felmentésben, hanem a mártírok illeten alkotásában van a veszély.

Ő felmentését kéri G. Bíró Zoltánnak, a szegény nyomorban levő újságírónak, mert ha van veszély, az csak kisebb lesz ezzel, mert ki fogja ábrándítani tévedéséből, — a marasztaló ítélet pedig vissza sodorni abba a körbe, mely úgy bánt vele, hogy mikor 6 hónapig beteg volt, elbocsátották. Kéri a vádlott felmentését.

G. Bíró Zoltán hivatkozik a felmentő ítéletre s kéri felmentését.

Dr. Ozory István szintén elítéli Lepsényit és Kneziest, de a kir. ügyész nagyon rosszul választotta meg a helyet, ahol azokat a dolgokat elmondta, mert a Lepsényi ügy ide egyáltalán nem, a Kneziest ügy pedig csak annyiban tartozik, hogy követett-e el vétséget és büntetett vagy nem. De alkalmasak voltak azok a szavak a vallási szenvedély felkeltésére, hogy Jandát egyszerűen azért ítéljék el, mert kath. pap. — Ezért ő nem frázisokat, hanem rövid egyszerű szavakat fog használni s ezt rá nézve a vádlevél megkönynyitette. Ugyanis a vádlevél igazolja, hogy a Krestan csak a M. Néplap cikkeit fordította le, tehát ebben a tényállásban kell keresnünk a felelősség és vétségesség kérdését. A Krestán rendszerét Lepsényi és Német Gellért honosították meg, így tehát csak ők lehetnek felelősök a Magyar Néplap cikkének a Krestánban megjelenéséért. Arra nézve, hogy Janda a rövidítve fordította a cikket, annak az eredete, teljesen ki van derítve. Arra pedig, hogy Janda és a felelős szerző egyenlő elbírálás alá esik felolvassa a törvény 33 és 1 § 4 pontját, mely szerint első sorban felelős a szerző, aztán a f. szerkesztő és aztán a nyomdatulajdonos, de a fordító sehol. — De mint kölcsönöz sem vonható felelősségre, mert ezekre is az előbbi eset áll, tehát nem a ki panaszból fordított, hanem az, aki a fordítást elrendelte.

A vádlevél szerint azért nem tekinthető Bíró a tót nyelvű közlemény szerzőjének, mert ő azt tagadta, hogy kinyomatásába beleegyezett volna. Ez ugyan olyan okoskodás, mintha a rabló nem volna felelős a rablásért, mert tagadja. De ha ez így van, akkor sem Janda a felelős, mert a cikk felelősségét a tartalom és nem a fóruma adja meg, hanem felelősök a törvény értelmében a f. szerkesztő vagy kiadó és nyomdatulajdonos.

Mivel Janda József a közleménynek nem szerzője, a Kneziest esetét nem volt kénytelen ismerni s hogy a fordítandó közleményből nem ismerhette meg, azt bizonyítja a kir. ügyész azon kívánsága, hogy a Kneziest cikkeit olvassák fel. Ha tehát az esküdtek nem nyerhettek magából a közleményből Janda József nézve is el kell ismerni. Az ügyész ezzel szemben azt mondja, hogy Janda ismert az ítélet köréből, melyben élt, ez pedig a mint az esküdtekre nézve nem áll, úgy Janda rá sem áll.

Sőt maga az ítélet sem bizonyítja azt, hogy Kneziest csakugyan vétséget követett el, hanem a btkv.

A légkörre nézve megjegyzi és hangsúlyozza, hogy különös felfogás az, mintha minden kath. embernek vagy kath. papnak tetszenék a Lepsényiék izléstelensége. Az ő fele nem tartozik ezek közé.

A btkv. a vétség ismérvével a szándékoskodást és tudatosságot követeli, ez pedig bizonyítva nincs.

Ismét a felelősséggel foglalkozik, aztán azt mondja, hogy Janda úgy jutott ebbe a perbe, mint Pilátus a krédóba s kéri az esküdteket, ilyennek képzelje-e a heczkápánkat?

Egy jellemző esetre hivatkozik: A februári páteens megjelenése idejében

reformátusok de a püspök...
átadta a kath...
hogy tartsák...
ban meg nem...
nem is igaz...
van Debreczen...
közt. Ennek r...
felmentését.

S i m o...
szempontja fe...
előre tolt, a...
hivatkozására...
lyozza, hogy...
semmisítve...
enyhitőnek tu...
fenntartja állás...
ellen, mintha...
akarja elítelle...
ő e helyen d...
közt különbsé...
igazságot kívá...
jogrendnek ké...
enyhitő körül...
hetnek a bünt...
kérdéseknél...
Keri az eskü...
vadlótra a vé...

B a k o...
Lepsényi és K...
elleni vétség...
az ügygel, a...
budapesti ver...
cium akart...
Bíró elítélte...
felmertik, azt...
forradalmakat...
Lepsényiek v...
majd őt is ké...
sényit.

G. B i r...
nem ismerte a...
nem szoktuk...
futkosni s bi...
a cikket meg...
bizonyára nem...
razatot. De kij...
elíteli. Keri az...
jövőjét. Hisze...
megírta, meg...
sajtópert kap...
fel; ha most...
már pedig ad...
dolgozhasson...
szerencsétlen

O z o r...
által neki im...
vagy legaláb...
értelmezte.

J a n d...
tára, akinek...
regényt csinál...
a németet elít...
lom a munká...
e szerint a je...
ő nála éppen...
felmentését.

Elnök...
a tárgyalás er...
állást s felhív...
tak után itélj...
következő kér...

1. Megva...
tak alapján le...
a Magyar nép...
megjelent mai...
foglaltatik-e...
nek a btkv. 1...
igen vagy nem...

2. Szerz...
az említett cz...

3. Vét...
szédben körv...
ben, igen, vag...

4. Szerz...
a K r e s t...
ban megjelen...
közleménynek...

5. Vétke...
ségében, igen

reformátusok tiltakozó gyűlést akartak tartani, de a püspök felt, hogy baj lesz belőle s felelmet közölte a kath. préposttal. — Ez pedig átadta a kath. templom kulcsait s azt mondta, hogy tartsák meg a miénkben, ha a magukéban meg nem tarthatják. Ez jellemző, még ha nem is igaz, mert mutatja, milyen viszony van Debreczenben a különböző felekezetek közt. Ennek reményében kéri Janda József felmentését.

S i m o n f f y B é l a kir. ügyész 3 szempontra felel. Egyik az, hogy a háttérrel előre tolt, amelyet megczáfolni kíván. Bakonyi hivatkozására a multkori verdikre hangsúlyozza, hogy az szabálytalan volt, az meg van semmisítve. — **A B i r ó** körülményeit ő is enyhítőnek tudja be. A felelősség kérdésében fenntartja álláspontját, Ozornak azon vádja ellen, mintha ő Jandát kath. papsága miatt akarja elítélni, a legerélyesebben tiltakozik, ő e helyen de sehol sem, vallásfelekezetek közt különbséget nem tesz, csak a tisztaságát kívánja kideríteni s a megsérteti jogrendnek kér elégtételt. A mi a felhozott enyhítő körülményeket illeti, azok szóba jöhetnek a büntetés kiszabásánál, de a vétkesség kérdésének megállapításához semmi közük. Kéri az esküdeket, mondják ki mindkét vadlotra a vétkest.

B a k o n y i: állította és ismétli, hogy Lepsényi és Kneziacs királysértési és vallás elleni vétségével semmi összefüggésben nincs az ügyrel, az ellen pedig tiltakozik, hogy a budapesti verdikre való hivatkozás prejucium akart lenni. Hogy pedig abban, ha Birót elítélik nagyobb veszedelem van, mintha felmentik, azt állítja, mert bizonyos hogy a forradalmakat Kossuthok csinálják, de nem a Lepsényiek vagy Biró Zoltánok, de ha elítélik, majd őt is képviselővé választják, mint Lepsényit.

G. B i r ó Zoltán kijelenti ujjal, hogy nem ismerte a Kneziacs ügyet, mert Bpsten nem szoktuk ítéletek után a törvényszékre futkosni s biztosítja a kir. ügyészt, hogy ha a cikket megírása előtt felolvasták volna előtte, bizonyára nem írta volna meg azt a magyarázatot. De kijelenti, hogy Kneziacsot ő maga is elítéli. Kéri az esküdeket, tekintésük korát, jövőjét. Hiszen akkor, mikor ezt a cikket megírta, még nem volt elítélve s azóta négy sajtópert kapott s ebben az egyben mentették fel; ha most elítélik, elveszti újra a kenyerét, már pedig adják meg neki a módot, hogy dolgozhasson s elfeledhesse pályájának ezt a szerencsétlen korszakát.

O z o r y dr. kijelenti, hogy az ügyész által neki imputált szavakat nem mendi, vagy legalább nem úgy, mint az ügyész értelmezte.

J a n d a József hivatkozik Jókai eseteire, akinek egy meséjéből egy német író regényt csinált és Jókai beperelte. A bíróság a németet elítélte, kimondván, hogy a tartalom a munkában a fő, az pedig lopott. — Ő e szerint a jelen esetben felmentendő, mert ő nála éppen a tartalom nem az övé. Kéri felmentését.

Elnök a vitát bezárja s összegezi röviden a tárgyalás eredményeként a kiderített tény állást s felhívja az esküdeket, hogy a hallottak után ítéljenek lelkiismeretük szerint a következő kérdésekben:

1. Megvannak-e az esküdek az előadottak alapján lelkiükben győződve, arról, hogy a Magyar néplap 1896. febr. 28-iki számában megjelent mai képünkhöz cz. közleményben foglaltatik-e valamely büntetendő cselekménynek a btkv. 174 §-ába ütköző feldicsérése, igen vagy nem?

2. Szerzője-e **G. B i r ó** Zoltán vadlott az említett cikknek, igen, vagy nem.

3. Vétkez-e **G. B i r ó** Zoltán a vádbeszédben körvonalozott i z g a t á s vétségében, igen, vagy nem?

4. Szerzője-e **J a n d a** József vadlott a **K r e s t a n** lap 1896. márcz. 1-iki számában megjelent magyarul mai képünkhöz cz. közleménynek, igen, vagy nem?

5. Vétkez-e **J a n d a** József az izgatás vétségében, igen vagy nem?

Az esküdek visszavonulnak és egy félórás tanácskozás után **dr. Miskolczy Jenő** az esküdek elnöke a következő verdikét hirdette ki:

Hitemre és lelkiismeretemre:

Az első kérdésre **10 igen, 2 nem.**

A 2-ik kérdésre **12 igen.**

A 3-ik kérdésre **8 igen 4 nem.**

A 4-ik kérdésre **10 igen 2 nem.**

Az 5-ik kérdésre **7 igen 5 nem.**

E szerint tehát az esküdeket a vádlóval panaszolt i z g a t á s vétségében **G. B i r ó** Zoltánt 8 szóval 4 ellen, **J a n d a** Józsefet 7 szóval 5 ellen vétkesnek nyilvánította.

Elnök felhívja a közvádlót, tegyen indítványt a büntetés kiszabására.

S i m o n f f y B é l a kir. ügyész beakarja bizonyítani, hogy a vádhatóság a vádlottakat nem akarta üldözni, azért Biróra nézve az összes enyhítő körülményeket: szegénységét, fiatal s akkor még büntetlen korát, alárendelt viszonyát tekintetbe véve a büntetést a 91 §. alkalmazásával kéri, **J a n d a** Józsefre pedig, mivel állására nézve a fogház büntetés megalkalmazása volna, tekintetbe véve azt a légkört, amelyben nevelkedett és él, a 92 § alkalmazását kéri.

B a k o n y i dr. Biróra is a 92 § alkalmazását kéri, **B i r ó** néhány szóval szintén.

A törvényszék ítélethozatalra vonult vissza. Félórás tanácskozás után a következő ítéletet hozta: **B i r ó** Zoltánt a büntetőtkv. 174 §-ába ütköző sajtó útján elkövetett izgatás miatt a 92. szakasz figyelembe vételével 100 frt pénzt büntetésre, behajtatlanság esetén 10 napi elzárásra ítélte.

J a n d a József káplánt a btkv. 174 §-ba ütköző sajtó útján elkövetett izgatás miatt a 92. szakasz figyelembevételével 50 frt pénzbírságra esetleg 5 napi elzárásra ítélte.

Ügyész az ítéletet tudomásul veszi, valamint az elítéltek sem élnek semmiféle panaszszal s így az jogerős lett. A tárgyalás 8 órakor ért véget.

A debreczeni nagytrafik ügye.

— Grünfeld Lipi a kedvencz. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, április 11.

A budapesti kir. törvényszék érdekes ügyet tárgyalt szombaton, melynek előzményei a következők:

Négy év előtt, amikor még **W e k e r l e** Sándor volt a pénzügyminiszter, a debreczeni nagytrafik gázdátlanul maradt. Pályázó persze volt rá bőven s ki-ki protekcióra igyekezett szert tenni. — Protekciót pedig bőven kínált **G r ü n f e l d** Lipót akkor még debreczeni vendéglős, akinek aztán, mert a pénzügyminiszternek hozzá való jóbarátságával kérkedett, akadtak hívói. Grünfeld, miután magának évi 1000 frtot kötött ki egy konzorciumtól, ennek megbízásából többször felutazott Budapestre, de végre is eredménytelenül mert a nagytőzsdét nem az ő emberei kapták meg.

Alighogy ez így történt, névtelen följelentés érkezett a pénzügyminiszteriumba, benne azzal a váddal, hogy a győző **S z e n t k i r á l y i** Tivadar megvesztegette volt 2000 frttal ifjú **J ó k a i** Mór osztálytanácsost. A vádaskodó irás miatt Grünfeld Lipót fogták pörbe, akire a szerző-ég gyanuja háramlott.

Tegnapelőtt tartották meg ebben az ügyben Tóth Ernő királyi táblai bíró elnöklete alatt a második végtárgyalást, noha a megrálgalmazott Jókai osztálytanácsos meg is halt azóta. Az első tárgyaláson Grünfeld erősen tagadta, hogy ő lenne az, ki a denunciacióra vetemedett. Csak azt ismerte be, hogy a trafik dolgában többször járt Wekerlénél s így oka volt hinni, hogy övé lesz a győzelem.

— Aztán miért? — kérdezte Tóth Ernő elnök.

— Mert a Wekerle kegyelmes urnak éa voltam a — **k e d v e n c z e**.

— **A k e d v e n c z e?**

— No igen, azért a sok szivességért, a mit tettem a kincstárnak.

A derék férfi megmagyarázta ezután, hogy ő volt a finandirekció besugója, s e minőségben egész csomó szeszfogyasztási, vagy erdőkihágási visszaélést jelentett fel. Miután Grünfeldre nem lehetett a bűnösséget rábizonyítani, a végtárgyalás azzal végződött, hogy Csapó Ferencz dr. alügyész elejtette a vádat és a törvényszék felmentő ítéletet hozott.

CSARNOK

Egy detektív regénye.

— Ottolengui Rodrigótól —

— A Debreczen saját fordítása —

(Folytatás.)

És e férfi ép most oldalt fordult, hogy helyet csináljon a következő álarozosnak és Barnes ép elibe akart ugrani, hogy megragadja; meglepetésére érezte, hogy a hátamegett valaki erősen megfogta. Hiába akarta kiszabadítani magát, oly váratlanul történt e meglepetés, hogy teljesen tehetetlen volt kiszabadulnia. És mi még legjobban boszantotta tolvaj a homalyban gyorsan eltűnt.

— Hamar csavarják fel a világosságot! kiáltotta elszántan, ne hogy a férfi elmeneküljön. Tolvajlást követtek el.

Természetesen nagy zavarodás támadt. Az emberek összetolultak, Barnest közepre lökdösték, mignem egy másikhoz dobván a földre buktak.

És így akik előre tolokodtak, miud reája estek s egy ideig a legvadabb zűrzavar volt, mignem végre valaki felesavarta a lángokat. Mr. Van Rawlstan kapott legelőbb észhez s csavarta fel az elektrikus lángokat, de a hirtelen világosság még inkább rosszabbította a helyzetet, mert a hirtelen fénytől mindenki elvakult. És így a detektív bosszuságára több drága percz is elmúlt, mignem a halomra bukkottak seregéből kitápaszkodhatott.

Miss Remsent lopták meg kiáltotta végre hangosan. Senkinek sem szabad távoznia a házból. Le az álarozokkal.

Mr. Van Rawlston az ajtóhoz rohant, hogy senkit kine engedjenek, a többi vendégek pedig Miss Remsent vették körül, hogy megvigasztalják.

Barnes legelőbb is Ali Babát kereste és igen elbámult, midőn látta, hogy nem Thaureret az.

— Kicsoda Ön? kérdezte durván.

— Fischer Adrien vagyok, hangzott a válasz, mely a detektívet amennyiben meglepte, annyiban ki is elégitette, mert megerősíteni látszott ama régi gyanuját, hogy ez az ur is czinkostárs. Gyorsan határozott, hogy most tovább nem faggatja, hanem Miss Remsenhez sietett, hogy a magaviseletét megfigyelje. Ha már előzetes tudomása volt arról, akkor igazán mesterileg játszotta szerepét, — mert igen felindultnak mutatta magát s heves szavakkal ítélte meg a környezete előtt ezt a »szánalmas vendégséget« hová lehetséges volt még tolvajnak is beferközni.

(Folyt. köv.)

Nyilt-tér.

Selyem damasztok 65 krtól. 14 frt 65 krig méterenként — valamint fekete, fehér szines Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt: 65 krig méterenként sima, csikos, koczkázott mintázott, damaszt s. a. t. (mint egy 140 különböző minőség 2000 szín és mintázatban s. a. t.) a megrendelt arukat postabér és vámmentesen hazhoz szállítva, valamint mintákat postafordultával küldik Henneberg G. (cs. és k. udvari szállító) selyemgyárai Zürichben. Svájczla címzett levelekre 10 kros. levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 5.

